

Lutz ILIŞCH, *Sylloge Numorum Arabicorum Tübingen: Palästina IV a Bilād aš-Şam I*, Tübingen -Berlin 1993, Ernst Wasmuth Verlag, 51 sahife, ISBN 3 80 30 1100 0, ISSN 0945-4020

Sultanların hüküm sürdükleri dönemlerin, hakimiyet sahalarının ve dönemin iktisadî durumunun tesbitinde en önemli ve güvenilir kaynaklardan biri de sikkelerdir. Bundan dolayıdır ki, daha 18. yüzyılın ikinci yarısında, Avrupa'da sikke katalogları yayınlanmaya başlanmıştır. Müteakiben gerek Avrupa'da ve gerekse ülkemizde sikke kataloglarının neşrine devam edilmiştir. Son olarak Almanya'da 50.000 sikkeyi içeren, 35 veya daha fazla fasikülden oluşacak bir İslamî sikkeler kataloğu yayınlama çalışmasına başlanmış ve bunun ilk fasikülü Lutz Ilisch tarafından neşredilmiştir. Bilād-üş-Şam'ın güney bölgesine aid sikkeleri ihtiva eden bu fasikül, Filistin ve Ürdün bölgesi olmak üzere iki kısımda düzenlenmiştir.

Önsözden (s.5) sonra gelen Giriş (s.5-7) kısmında fasikülün düzeni, sikkelerin tarihî sıraya göre düzenlenmesi ve bu hususda karşılaşılan güçlükler hakkında bilgi verdikten sonra, sikkelerin ön ve arka yüzlerinde bulunan on farklı ifadeye ve dokuz farklı transkripsiyona (s.8) yer veren müellif, Bibliyografya'dan (s.9) sonra eserin esas kısmını oluşturan sikkelerin tanıtımına başlıyor.

Filistin bölgesinde Kudüs, Beyt-Cibrin, Remle, Askalan, Gazze, Kayseriye, Ludd ve Yubna'da kesilmiş olan Emevî, Abbasî, Kudüs Haçlı Krallığı, İhşidî, Karmatî, Fatımî ve Eyyübîlere ait toplam 223 sikke tanıtılmaktadır (s.10-24). Müellif, bunların dışında Kudüs'de kesilmiş H.1277 yılına ait bir Osmanlı sikkesine örnek olması bakımından yer vermektedir.

Bölgenin bir haritasına yer verdikten sonra (s.25), Ürdün bölgesinde Adri'at, Baniyas, Beysan, Cereş, Saffûriye, Tabariye, Akka ve Amman'da kesilmiş olan Emevî, Abbasî, İsmailî, İhşidî, Karmatî, Fatımî, Kudüs Haçlı Krallığına aid toplam 272 sikkeyi tanıtan (s.26-42) müellif, 44-46. sayfalarda, Filistin ve Ürdün'de basımyeri bilinmeyen 69 sikkeyi tarihî sıraya göre düzenlemiştir. Eserin sonunda (s.48-51) sırasıyla sikkelerin buldukları müze, katalog, vs.nin listesi verilmektedir.

Bu fasikülde Lutz Ilisch, yaklaşık (Osmanlı sikke örneği hariç tutulacak olursa) H.70-658 yılları arasında toplam 577 sikkeyi tanıtmaktadır. Müellif, üzerinde basım yeri ve tarihi olmayan sikkeleri, basım yeri ve tarihi mevcut olan sikkelerin stil, ebat, vs. benzerliğinden istifade ederek tesbit etme yoluna gitmiş ve bunları ilgili yerlerde basım yeri belli olmayan veya basım tarihi bilinmeyen sikkeler altbaşlığı altında toplamıştır. Bunların dışında, basım yeri belli olmayan fakat teknik veya stil karakterleri bakımından belli bir bölgeye aid olduğu kabul edilen sikkeler de, sikke basım yeri sırasının sonunda bölge içinde gösterilmiştir.

Verilen basım yerleri Arap alfabesine göre tarihî sıraya göre bir düzen halinde gösteriliyor. Eğer bir madenin veya ismin aynı tip baskıları üzerinde baskı yılı birbirinden farklı ise, bu, tasvir tekniği esasları göz önünde bulundurularak farklı isimlerde bildiriliyor. Daha sonra bu tip sikkeler bir tasvir bloğunda birlikte gösterilmiştir.

Sikkelerin ağırlığını, madenî cinsini, ebatını, her iki tarafında bulunan yazıları yanında resimlerini de veren müellif, kullanılan kısaltmalar ile ilgili herhangi bir açıklamada bulunmamıştır. Bununla birlikte, sözü edilen sikkeleri konuyla ilgilenenlerin istifadesine sunduğu için Lutz Ilisch'e teşekkür ediyor, vaadedilen diğer fasikülerin de yayınlanmasını diliyoruz.